

AŞIK VEYSEL ÖĞRETMEN BROŞÜRÜ

GÖZLER GÖRMEZSE GÖNÜL NASIL GÖRÜR?

Bu soruya yüzyıllar boyu cevap aradık.

İÇERİK SORULARI

- Halk şairi ne demektir?
- Aşık Veysel kimdir?
- Aşık Veysel'in eserleri nelerdir?
- Günümüzde de halk şairi var mıdır?

BUCA ANADOLU LİSESİ

GRUP OZANLAR

HAYATI

“Üçyüzonda gelmiş idim cihana”

Veysel Şatıroğlu, 1894'te Sivas'ın Şarkışla ilçesine bağlı Sivrialan köyünde dünyaya geldi. Veysel'in dünyaya geliş öyküsü, Anadolu köylerinde hemen birçok çocuğun yaşadığı olağan bir doğum biçimidir. Ama, bugün özellikle dışarıdan bakanlar için ilginçtir, olağandışıdır. Anlatmak gerekirse, annesi Gülizar Ana, Sivrialan dolaylarındaki Ayıpınar merasında koyun sağmaya giderken sancısı tutmuş, oracıkta dünyaya getirmiş Veysel'i. Göbeğini de kendisi kesmiş, bir çaputa sarıp yürüye yürüye köye dönmüştür.

Veysellere yörede “Şatıroğulları” derler. Babası “Karaca” lakaplı, Ahmet adında bir çiftçidir. Veysel'in dünyaya geldiği sıralar, çiçek hastalığı Sivas yöresini kasıp kavurmaktadır. Veysel'den önce, iki kız kardeşi çiçek yüzünden yaşamlarını yitirmişler.

Yedi yaşına girdiği 1901'de Sivas'ta çiçek salgını yeniden yaygınlaşır; o da yakalanır bu hastalığa. O günleri şöyle anlatıyor: “Çiçeğe yatmadan evvel anam güzel bir entari dikmişti. Onu giyerek beni çok seven Muhsine kadına göstermeye gitmiştim. Beni sevdi. O gün çamurlu bir gündü, eve dönerken ayağım kayarak düştüm.

Bu düşmeden sonra Veysel'in belleğine bir de renk işler: Kırmızı. Düşerken büyük bir olasılıkla elinde sıyrık oluyor, kanıyor. Bunu eşi Gülizar Ana şöyle anlatıyor: “Bilinmez değilsin, renklerden yalnız kırmızıyı hatırladı. Gözleri gönlüne çevrilmeden önce, yani çiçek hastalığına yakalanmadan önce düşmüştü. Kan görmüştü. Kanın rengini hatırlardı yalnız. Kırmızıyı... Yeşili de elleriyle bulur ve severdi.”

Sağ gözünün görme şansı varmış, ışığı seçebiliyormuş bu gözüyle o sıralar. Yalnız yakınlardaki Akdağmağdeni'nde doktor varmış. Babasına “Çocuğu Akdağmadeni'ne götür, orada gözünü açacak bir doktor var” demişler. Sevinmiş babası.

Ne var ki, olumsuzluklar yakasını bırakmamış Veysel'in. “Bir gün inek sağarken babası yanına gelmiş. Veysel ansızın dönüverince; babasının elinde bulunan bir değneğin ucu öteki gözüne girivermiş. O göz de akıp gitmiş böylece.”

Ali adında bir ağabeyisi ve Elif adında bir kızkardeşi varmış Veysel'in. Tüm aile çok üzülmüş, günlerce gözyaşı dökmüş bu halle. Bundan böyle bacısı elinden tutarak gezdirmeye, dolaştırmaya başlar Veysel'i. Gittikçe içine kapanmaktadır Veysel.

Emlek yöresi olarak adlandırılan Sivas'ın bu âşığı/ozanı bol diyarında, Veysel'in babası da şiire meraklı, tekkeyle içli-dışlı biriymiş. Veysel'in dertlerini birazcık da olsa unutacağı bir uğraş olsun diye bir saz verir eline. Halk ozanlarından da şiirler okuyup, ezberleterek avutmağa çalışmış oğlunu. Ayrıca yöre ozanları da zaman zaman babası Şatıroğlu Ahmet'in evine uğrar, çalıp söylemiş. Merakla dinlermiş bunları Veysel. Komşuları Molla Hüseyin de sazını düzenler, kırılan tellerini takarmış.

İlk bağlama derslerini babasının arkadaşı olan Divriği'nin köylerinden Çamışıklı Ali Ağa'dan (Âşık Alâ) almış. Kendini de iyice bağlamaya vermiş; usta malı şiirlerden çalıp söylemeye başlamış. Karanlık dünyasını aydınlatan ozanlar dünyasıyla Çamışıklı Ali tanıştıyor daha çok Veysel'i. Pir Sultan Abdal, Karaoğlu, Dertli, Rûhsatî gibi usta ozanların dünyalarıyla tanışıyor böylece.

“Âşık Veysel'in hayatında ikinci mühim değişiklik seferberlikte başlamıştır. Kardeşi Ali de cepheye gitmiş, küçük Veysel kırık telli sazıyla yalnız kalmıştır. Harp patladıktan sonra Veysel'in bütün arkadaşları, emsalleri cepheye koşuyorlar. Veysel bundan da mahrum...

ÂŞIK VEYSEL'İ HANGİ KOŞULLAR ÇIKARTTI?

1894 ilkbaharı

Aylardan mayıs. Her taraf yeşil otlarla bezenmiş. Havada bir top bulut koşuşturup durmakta. Yağmur yağacağa benziyor. Sağancılar sütlerini sağıp helkeyi bir kenara bırakmış, arta kalan süt için kuzuları bırakmışlar sürünün içine. Bir yandan da anasından ayrılan kuzular sütleri dökmesinler diye umar harcamaktadırlar. İşlerini bitirmiş olan sağancılar bir bölüğü köyün karşısındaki tepecikte toplamış, yerde yüzükoyun yatan kadına bir şeyler yapmağa çalışıyorlar.

“Kurtuldu anam” diyor birisi.

“Topaç gibi bir oğlan maşallah.”

“İyi bir günde doğdu gısmeti bol olur, yavrunun inşallah.”

Gülizar kadın koyun sağmaktan dönerken doğurmuştu Veysel'i.

“Ne yazık ki bana olmadı kısmet
Düşmanı denize dökerken millet
Felek kırdı kolumu, vermedi nöbet
Kılıç vurmak için düşman başına.

Bugünler müyesser olsaydı bana
Minnet etmez idim bir kaşık kana
Mukadder harici gelmez meydana
Neler geldi bu Veysel'in başına.”

Plağa okuduğu ilk türkû ise, Emlek yöresinin ünlü ozanlarından Âşık İzzetî'nin:

Mecnunum, Leyla'mı gördüm
Bir kerrece baktı geçti.
Ne söyledi ne de sordum
Kaşlarını yıktı geçti

Soramadım bir çift sözü
Ay mıydı gün müydü, yüzü
Sandım ki zühre yıldızı
Şavkı beni yaktı geçti.

Ateşinden duramadım
Ben bu sırra eremedim
Seher vakti göremedim

EDİTÖR:YUSUF YENİYAYLA